

Kommunrevisorerna

Revisorernas redogörelse för år 2023

Bilaga till revisionsberättelse

Till Kommunfullmäktige i Umeå kommun

1. Revisionens inriktning och genomförande

I enlighet med kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente lämnar vi följande redogörelse för vår granskning.

Den årliga granskningen består av tre delar; grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning samt fördjupade granskningar. Granskningen baseras på en bedömning av risk och väsentlighet omsatt i en fastställd revisionsplan.

Vi har under året genomfört en grundläggande granskning av styrelse, nämnder och bolag. Som en del av den grundläggande granskningen har revisorerna löpande tagit del av styrelsens och nämndernas protokoll, väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt träffat styrelse, nämnder och bolag för dialogsamtal. Iakttagelser och slutsatser från dessa har dokumenterats i separata rapporter.

Granskning av delårsrapport och årsredovisning har genomförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Fördjupade granskningar har genomförts utifrån vår risk- och väsentlighetsanalys, vilka utgjort underlag till bedömningen av styrelsens, nämndernas och bolagens verksamhet, måluppfyllelse, interna kontroll och redovisning¹. En sammanfattning av dessa återfinns i denna redogörelse. Rapporterna finns i sin helhet att läsa på Umeå kommuns hemsida: <http://www.umea.se/revision>

De som av kommunfullmäktige utsetts som lekmannarevisorer för granskning av kommunens hel- och delägda bolag, har granskat bolagens verksamhet och interna kontroll och lämnat granskningsrapporter.

Vi har som förtroendevalda revisorer och lekmannarevisorer biträttats av EY och KPMG i vår granskning.

Denna redogörelse är en kort sammanfattning av revisorernas granskningsinsatser avseende nämnder och kommunstyrelsen samt bedömning utifrån detta. Revisorernas genomförda granskningsinsatser ligger till grund för det uttalande som revisorerna gör i revisionsberättelsen. I revisionsberättelsen:

- informerar revisorerna om sitt uppdrag och utgångspunkter för granskningen

¹ Lekmannarevisorer uttalar sig inte om bolagets räkenskaper

Kommunrevisorerna

- redogör revisorerna för resultatet av revisionen och för ansvarsprövningen viktiga iakttagelser och bedömningar
- bedömer revisorerna om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om
- lämnar revisorerna ett uttalande om de tillstyrker eller avstyrker att årsredovisningen godkänns
- framställer revisorerna eventuella anmärkningar och anger grunden för dessa
- lämnar revisorerna ett särskilt uttalande om ansvarsfrihet tillstyrks eller avstyrks och anger grunden för detta
- markerar revisorerna eventuella hinder i revisionen, samt informerar om eventuella inskränkningar i granskningen p.g.a. jäv eller val av revisorer med undantag.

Om revisorerna riktar anmärkning eller avstyrker ansvarsfrihet, framgår anledningen i revisionsberättelsen. Revisorerna hänvisar vid kritik till en eller flera av nio grunder:

1. Bristande måluppfyllelse – verksamhet
2. Bristande måluppfyllelse – ekonomi
3. Ohörsamhet/obstruktion
4. Icke lagenlig verksamhet eller brottslig gärning
5. Brister i styrning och intern kontroll av verksamheten
6. Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi
7. Otillräcklig beredning av ärenden
8. Obehörigt beslutsfattande
9. Ej rättvisande redovisning

Kommunrevisorerna

2. Väsentliga händelser under granskningsåret 2023

Inför/under 2023 har kommunens styrmodell, och fastställda riktlinjer avseende aktiverande styrning, kunnat implementeras i sin helhet. Vi revisorer har därför haft särskilt fokus på verksamhetsstyrningen i vår grundläggande granskning. Den nya styrmodellen har tydliggjort styrningen utifrån grunduppdrag och fullmäktiges mål, vilket medfört bättre förutsättningar för att kunna följa upp målen. Det har också medfört att styrningen ur ett kommunkoncernperspektiv utvecklats. Vår granskning visar dock att det finns behov av att utvärdera, och vid behov utveckla, styrmodellen ytterligare. Bland annat vad gäller uppföljning av grunduppdragen och inriktningsmålen (för att säkerställa att nämnder och bolag får del av genomförd uppföljning). Därtill har vi även noterat att det finns utrymme för utveckling vad gäller att styrka de bedömningar som nämnderna gör avseende sitt grunduppdrag.

Året har också inneburit utmaningar i form av en hög inflation, höga räntor och ökade priser för bland annat livsmedel och andra råvaror. Detta har för vissa verksamheter varit särskilt utmanande och medfört svårigheter att hålla sig inom budget. Sammantaget visar dock kommunen ett positivt resultat för såväl kommunen som kommunkoncernen. Resultatet är dock lägre än tidigare år, vilket till stor del förklaras av att covid 19-pandemin förde med sig såväl minskad verksamhet som statsbidrag som kommunen erhöll. 2023 har i sin tur inneburit en återgång till ordinarie verksamhet samtidigt som kostnadsläget har ökat, med anledning av vad som anges ovan.

Kommunrevisorerna

3. Granskning och bedömning av arbetet i styrelse och nämnder

Nedan kommenteras den granskning som gjorts av styrelsen och respektive nämnd under året. Vad gäller fördjupningsgranskningar kommenteras granskningarnas innehåll och slutsatser särskilt under avsnitt 5.

Kommunstyrelsen

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och styrelsen. Vidare har vi följt styrelsen och dess utskott genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom kommunstyrelsens område:

- Granskning av kommunens arbete med miljömål
- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningen av kommunens arbete med miljömål visade att kommunstyrelsen delvis säkerställt ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022-2025. Det bedömdes inte vara tydliggjort hur styrning och uppföljning av befintliga styrdokument och mål ska integreras i den nya styrmodellen eller huruvida uppföljning av åtgärdsprogrammet ska ske inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning eller ej. Därtill bedömdes det finnas behov av att se över såväl ansvars- som resursfördelning för åtgärderna i programmet. Granskningen visade också att det finns behov av att i ägardirektiv tydliggöra vilka styrdokument och mål som ska gälla för respektive bolag.

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat kommunstyrelsen inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga

Vi bedömer att styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Utifrån identifierade brister i genomförda fördjupningsgranskningar bedömer vi att styrelsen delvis säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Personalnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Kommunrevisorerna

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Byggnadsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom byggnadsnämndens område:

- Granskning av kommunens arbete med miljömål

Granskningen avseende kommunens arbete med miljömål visade sammantaget att kommunstyrelsen och berörda nämnder delvis säkerställt ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022-2025. Granskningen visade att det inom byggnadsnämnden finns ett pågående arbete, och att fyra av sju åtgärder som tilldelats nämnden har påbörjats.

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Fritidsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har genomfört en utökad grundläggande granskning av nämndens anläggningar och lokaler. Här framkommer att:

- Det finns viss otydlighet avseende vissa ansvarsområden mellan tekniska nämnden och fritidsnämnden kopplat till fritidsnämndens lokaler

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat att fritidsnämnden nämnden inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga.

Kommunrevisorerna

Vi bedömer sammantaget att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer också att nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

För- och grundskolenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat att för- och grundskolenämnden inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Kulturnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa

Kommunrevisorerna

protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat att kulturnämnden inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga.

Vi bedömer sammantaget att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer också att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom miljö- och hälsoskyddsnämndens område:

- Granskning av kommunens arbete med miljömål

Granskningen avseende kommunens arbete med miljömål visade sammantaget att kommunstyrelsen och berörda nämnder delvis säkerställt ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022-2025. Granskningen visade att det inom miljö- och hälsoskyddsnämnden finns ett pågående arbete, och att 11 av 21 åtgärder som tilldelats nämnden har påbörjats, pågår löpande eller är avslutade. Därtill har 8 åtgärder inte påbörjats och för 2 av åtgärderna är status inte känd.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Individ- och familjenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Kommunrevisorerna

Under dialogträffen med nämnden framkom att nämnden har ett utmanande ekonomiskt läge under 2023 som väntas fortsätta under 2024. Enligt nämnden kan det utmanade ekonomiska läget i förlängningen leda till att nämnden behöver utmana gällande lagstiftning (nämndens verksamhet är till stora delar lagstyrd). Revisionen noterar ovanstående som en väsentlig risk och har för avsikt att särskilt följa upp detta under år 2024.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter
- Granskning av det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier

Granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter visade att bland annat att individ- och familjenämnden inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga och att kommunens rutiner inom området inte är ändamålsenliga.

Granskningen av det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier visade att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en ändamålsenlig styrning och samverkan samt en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier.

Vi bedömer att nämnden delvis säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Äldrenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Tekniska nämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom tekniska nämndens område:

- Granskning av kommunens arbete med miljömål

Kommunrevisorerna

Granskningen avseende kommunens arbete med miljömål visade sammantaget att kommunstyrelsen och berörda nämnder delvis säkerställt ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022-2025. Granskningen visade att det inom tekniska nämnden finns ett pågående arbete, och att 17 av 27 åtgärder som tilldelats nämnden har påbörjats eller är avslutade. Därtill har 8 åtgärder inte påbörjats och för 2 av åtgärderna är status inte känd.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer dock att nämnden delvis säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Detta beaktat nämndens negativa budgetavvikelse och att nämnden inte varit tillräckligt aktiva i sin styrning med avseende på detta. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Överförmyndarnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi bedömer att nämnden delvis säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Valnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträff med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året träffat nämndens presidium i dialogsamtal. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Kommunrevisorerna

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Därtill har ett dialogmöte genomförts med ansvariga tjänstepersoner från de samverkande kommunerna. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten delvis bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. Detta då nämnden inte följt upp målen för verksamheten under året, detta har endast skett i samband med årsbokslut. Vi bedömer dock att verksamheten bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Umeåregionens gemensamma nämnd för drift och hantering av personaladministrativa system

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Därtill har ett dialogmöte genomförts med ansvariga tjänstepersoner från de samverkande kommunerna. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2023.

Vi bedömer att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Kommunrevisorerna

4. Sammanfattning granskning av räkenskaper

Delårsbokslut

Granskningens syfte var att bedöma om kommunens delårsrapportering upprättats enligt lag och god redovisningssed samt om resultatet är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Därtill även att bedöma om kommunen kommer att efterleva balanskravet.

Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Av granskningen framkom inga väsentliga avvikelser. Granskningen visade dock på ett antal, ej väsentliga avvikelser, enligt nedan:

- Kommunen har per delåret redovisat flera leasingkontrakt som operationell leasing, istället för finansiell leasing. Detta bedöms sannolikt vara ett avsteg från RKR R5 och god redovisningssed.
- Kommunen har inte hanterat två generella statsbidrag korrekt. Detta bedöms medföra en resultatavvikelse per delåret
- I samband med granskning av semesterlöneskulden noterades att manuell handpåläggning sker innan bokföring sker av semesterlöneskulden. Detta som en följd av att kommunen genomförde byte av lönesystemet år 2017.

Årsredovisning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt god redovisningssed i kommuner och regioner. Därtill att bedöma om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Granskningen av årsredovisningen har genomförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Granskningen visade att:

- årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.
- En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR
- Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Kommunrevisorerna

- Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR med undantag för:
 - Kommunkoncernen har per 2023-12-31 inte konsoliderat pensionsstiftelserna Umeå kommunkoncerns pensionsstiftelse och Umeå kommuns pensionsstiftelse i sina räkenskaper, vilket är ett avsteg från LKBR kap. 12.
 - Kommunens investeringsredovisning upprättas i årsredovisning på verksamhetsnivå medan budget redovisas på nämndnivå. Detta försvårar avstämning av investeringsredovisningen mot redovisad budget.
- Resultatet bedöms vara delvis förenligt med de finansiella mål/verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

Kommunrevisorerna

5. Sammanfattning av våra fördjupande granskningar

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Granskningens syfte var att bedöma om kommunen säkerställer att uppgifter som rör skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga samt bedöma om kommunens rutiner är ändamålsenliga och tillämpliga. Granskningen omfattade kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden, fritidsnämnden samt kulturnämnden. Av de kommunala bolagen granskas Umeå vatten och avfall AB (inklusive Vakin) samt i Umeå Energi AB inom ramen för lekmanrevisionen.

Det finns ingen kommunövergripande styrning inom området och de granskade nämnderna har inte heller beslutat om egna styrdokument. Vår bedömning är att även med hänsyn till Umeå kommuns styrmodell är en politiskt beslutad strategisk inriktning inom området nödvändig. Varken kommunstyrelsen eller de granskade nämnderna har gjort någon uppföljning inom området avseende exempelvis enheternas arbetsrutiner, kompetensutveckling eller avvikelshantering. Det har heller inte genomförts risk- och konsekvensanalyser avseende röjning av skyddade personuppgifter inom ramen för internkontrollarbetet.

Det genomförs ingen systematisk och kommunövergripande fortlöpande kompetensutveckling inom området och det finns inget särskilt utrymme för rutinförankring. Enheterna genomför själva en viss rutinförankring och kompetensutveckling genom att löpande behandla frågan internt på möten och i enstaka fall genom andra riktade kompetensutvecklingsinsatser.

Respektive verksamhet har vidtagit diverse åtgärder i sitt löpande arbete för att förhindra röjning av skyddade personuppgifter. Detta är delvis inom det ordinarie sekretessarbetet som omfattar alla kommuninvånare, men även riktade åtgärder. Inom ramen för det riktade arbetet har verksamheterna på eget initiativ och i varierande grad upprättat rutinbeskrivningar och processer för hanteringen av skyddade personuppgifter. Dessa utgör ett värdefullt stöd i sammanhanget, men vi noterar att de endast delvis speglar det totala arbetet som bedrivs för hanteringen av skyddade personuppgifter och vår bedömning är att de har utrymme för utveckling.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och de granskade nämnderna och styrelserna inte har säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga.

Kommunens arbete med miljömål

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen, nämnder och bolag har ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022–2025.

Åtgärdsprogrammet utgör ett av de styrande dokument som var gällande när fullmäktige tog beslut om kommunens nya styrmodell – aktiverande styrning. Vid tidpunkten för

Kommunrevisorerna

granskningen pågick ett arbete med att integrera befintliga styrande dokument och mål i den nya styrmodellen, både utifrån ett lednings- /styrningsperspektiv och uppföljningsperspektiv. På så vis var åtgärdsprogrammet vid tidpunkten för granskningen inte till fullo integrerat i kommunens styrmodell.

Exempelvis var åtgärdsprogrammet inte integrerat i samtliga verksamheters verksamhetsplaner för 2023 och uppföljningen av åtgärdsprogrammet ingick inte i ordinarie verksamhetsuppföljning. Granskningen visade att det pågår ett arbete kring åtgärderna i verksamheterna, även om det fanns behov av att accelerera arbetet inom vissa områden.

Berörda bolags särskilda ägardirektiv har uppdaterats utifrån den nya styrmodellen och det framgår att bolagen särskilt ska beröras av inriktningsmål 4, i linje med riktlinjen för ägarstyrning. De lokala miljömålen och åtgärdsprogrammet har däremot inte särskilt lyfts in i bolagens ägardirektiv och på så vis bedrivs bolagens ledning och styrning inte utifrån miljömålen och åtgärdsprogrammet. Bolagens miljöarbete bedrivs, enligt ägardirektiven, i stället inom ramen för inriktningsmål 4. Granskningen visade dock att det arbete som bolagen bedriver utifrån inriktningsmål 4 till stor del tangerar åtgärdsprogrammet men bolagen genomförde ingen formell uppföljning gällande framdriften avseende de åtgärder som bolagen tilldelats inom ramen för åtgärdsprogrammet.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen samt berörda nämnder och bolag delvis har ändamålsenliga och effektiva processer för att säkerställa implementering av fullmäktiges Åtgärdsprogram för Umeås klimat- och miljömål 2022–2025.

Granskning av det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier

Granskningens syfte var att bedöma om individ- och familjenämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och samverkan samt en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier.

Granskningen visade att det inte genomförts någon formaliserad riskanalys med inriktning på välfärdsbedrägerier, samtidigt som det bedömdes finnas en hög medvetenhet gällande risker för välfärdsbedrägerier och ett proaktivt förhållningssätt gällande kontroller bland de intervjuade.

Därtill framgick det av granskningen att nämnden har rutiner och riktlinjer för att motverka risken för välfärdsbedrägerier, samt att relevanta kontrollaktiviteter i allt väsentligt identifieras och utförs inför och efter utbetalning av ersättning/stöd. Likaså bedömdes nämnden ha ett ändamålsenligt system och rutiner för att fånga upp och hantera misstankar om välfärdsbedrägerier.

Gällande kompetensstärkning inom välfärdsbedrägerier för medarbetare och chefer bedömdes delvis finnas, genom att det finns samverkan och upparbetade kontaktvägar med andra kommuner och myndigheter, samt att det sker en informationsspridning inom

Kommunrevisorerna

6. Samordnad revision och lekmanrevisorernas granskning

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och kommunens företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Som lekmanrevisor har vi granskat den verksamhet som bedrivs i bolagen under 2023.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen har genomförts utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag.

Lekmanrevisorernas uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resulterar i en granskningsrapport som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten bifogas revisionsberättelsen avseende kommunen.

Under 2023 har lekmanrevisorerna inom ramen för den grundläggande granskningen träffat bolagsledningarna vid två tillfällen. Vidare har vi följt bolagen genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument.

Under året har följande granskningar genomförts, som berör bolagen:

- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter (Umeå Vatten och Avfall AB, inklusive Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB samt Umeå Energi AB)
- Granskning av kommunens arbete med miljömål (Umeå Kommunföretag AB, AB Bostaden, Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB samt Umeå Energi AB)

Umeå den 22 april 2024

Ewa Miller
Ordförande

Per-Erik Evaldsson
Vice ordförande

Eva Arvidsson

Ulla-Britt Lindholm

Peter Sedlacek

Marie Sandström-Öhberg

Anders Rålin

Kommunrevisorerna

verksamheten. Dock genomfördes inte utbildningsinsatser på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Vår sammanfattande bedömning var att individ- och familjenämnden i allt väsentligt har säkerställt en ändamålsenlig styrning och samverkan samt en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet mot välfärdsbedrägerier.